

K 50 LETNICI SMRTI NAŠEGA VELIKEGA PRIPOVEDNIKA J. JURČIČA
ZNAMENITI BAROČNI ALTAR V CERKVICI MATERE BOŽJE NA MULJAVI, JURČIČEVI ROJSTNI VASI
(FOTO S. KLEMENČIČ.)

Zadnja rekonstrukcija naše vlade

ki se je izvršila dne 20. p. m. je prinesla precejšnje izpremembe. Dosedanji trgovinski minister je sploh izpadel iz vlade, fin. minister Šverljuga in soc. minister Preka sta zapustila svoje portfelje in postala ministra brez listnice, a svoje resore so zamenjali dr. Kumanudi, Šibenik, Serbec in Neudorfer. Edini slovenski minister, ing. Dušan Serbec je odšel iz ministrstva za gozdove in rudnike v gradbeno ministrstvo. Uradni komunike pravi, da je te izpremembe diktirala potreba intenzivnejšega in soglasuejšega delovanja na področju vseh gospodarskih vprašanj.

Marko Kostrenčić, univ. profesor iz Zagreba, novi minister za socialno politiko in narodno zdravje.

Na levi: Gjorgje Gjurić, dosedanji naš poslanik v Londonu, ki je bil imenovan za novega finančnega ministra.

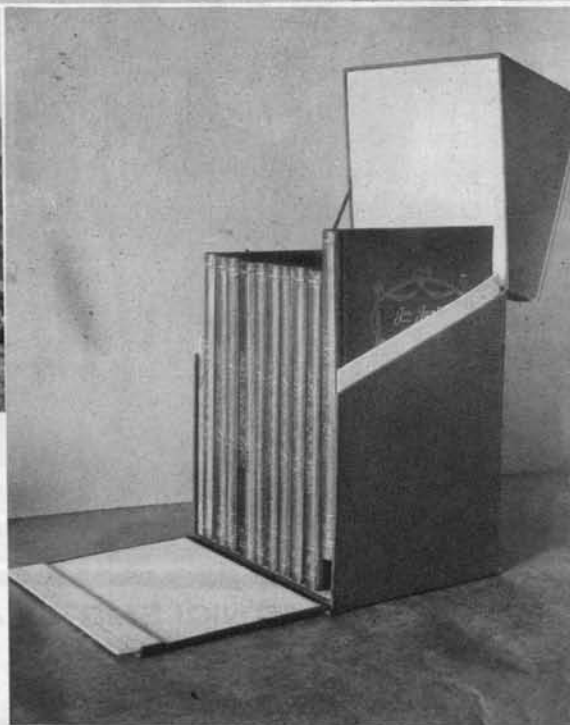
Na desni: Osrednji urad za zavarovanje delavcev se preseli iz Zagreba v Belgrad. Naš največji in najvažnejši socialni zavod, to je OÜZD, ki je imel vsa povojna leta svoj sedež v Zagrebu, se preseli v dogledni dobi v Belgrad. Pred kratkim so začeli namreč zanj graditi v Belgradu novo palačo in naša slika nam kaže odličnjake, ki so se udeležili slovesne posvetitve temeljnega kamna. V sredi stoji kraljev odposlanec, njemu ob strani patriarh Varnava in nadškof dr. Rodič, poleg tega pa novi socialni minister Kostrenčić.

Spodaj: Mesec julij na Dolenjskem.
(Foto Paulin.)

Na levi: Ferd. Ant. Osendovski, največji živeči poljski pisatelj, ki se mudi že dlje časa v Jugoslaviji in ki obišče te dni tudi našo slovensko Ljubljano.

Na desni: K Jurčičevi petdesetletnici. Garnitura Jurčičevih Zbranih spisov, elegantno vezana v kaseti, ki jih je izdala Jugoslov. knjigarna, dobe se seveda tudi v preprostejši opremi, tako da si prav vsaka slovenska hiša lahko nabavi tega najpopularnejšega pripovednika.

Ob 50 letnici smrti
velikega slovenskega pripovednika

Josipa Jurčiča

ki se je rodil 4. III. 1844 na Muljavi pri Krki. Po gimnaziji v Ljubljani je študiral filozofijo na Dunaju. Zaradi bede se je posvetil časnikarstvu, a že dne 3. V. 1881. ga je pobrala jetika. Pokopan je pri Sv. Krištofu v Ljubljani.

Jurčič je bil eden najbolj nadarjenih in je gotovo še danes najpopularnejši slov. pripovednik, čigar mnogoštevilni kmetski in zgodovinski romani, povesti in humoreske so postali prava last vsega našega naroda. Njegove Zbrane spise je izdala Jugosl. knjigarna v Ljubljani in naša dolžnost je, da jih ima sleherna slovenska hiša.

Jurčičeva soba v njegovi rojstni hiši, pri peči je videti še živečega brata Antona.

Josip Jurčič, najpopularnejši slov. 50-letnico smrti pripovednik, čigar smo praznovali 5. maja t. l.

Spodaj: Podružnična cerkev Matere božje na Muljavi; tu so po Jurčičevem pripovedovanju v »Juriju Kozjaku« napadli Turki za obzidjem zbrano ljudstvo in hoteli zažgati cerkev (na cerkv. podstrešju kažejo še sedaj opaljeno tramovje), a pregnali so jih sršeni, ki so gnezдили za Marijino podobo, obesimo na drevesu ob cerkvi.

Na levi: Jurčičeva roj. hiša, na Muljavi (pri Pajstbarju) pred prenovitvijo, na desno od vhoda je vzdana spominska plošča.

Spodaj: Jurčičev brat Anton nam pripoveduje o »desetem bratu«; na desno od njega je njegova žena.

Skrinova Micka, iz Vel. Črnelega, ki je v svojih mladih letih služila na gradu Kravjaku (Slemenice) ter se še prav dobro spominja takratnih razmer na gradu, zlasti grajske hčerke Johance, ki jo je upodobil Jurčič v Manici (»Deseti brate«) ter Johančnega instruktora Jos. Jurčiča (L. Kvas).

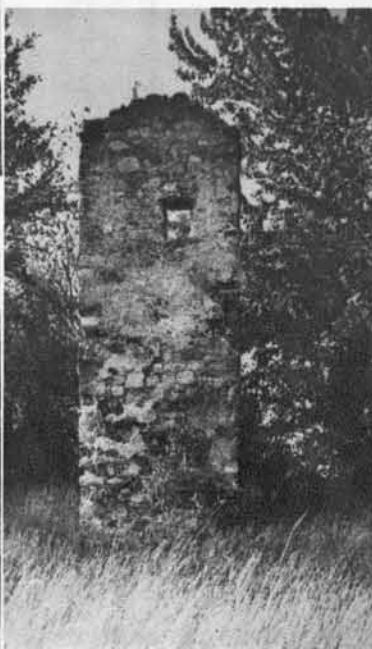
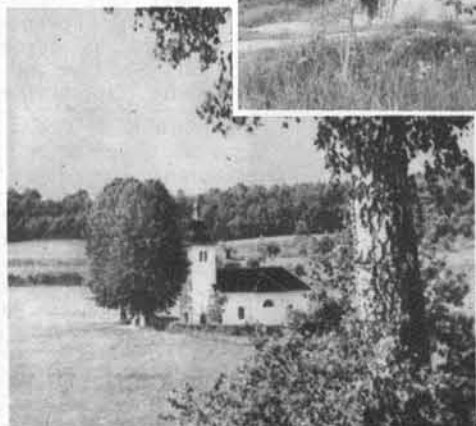

Pri Martancu nad Višnjo goro (glej »Grad Rojinje«).

Spodaj: Podružne cerkvice sv. Janeza pod Kravjacom z obzidanim pokopališčem, kjer počiva pod bronastim spomenikom Aug. Fedrmanova, prvotni lastnik gradu Kravjak.

Nekdanja grajska kašča na Kravjaku, v kateri si je uredil svoj dom neki kmet, ki je zato tudi dobil ime Kaščar.

Zadnji ostanek razvalin gradu Kravjak pri Muljavi, ki ga je prekrstil Jurčič v »Desetem bratu« v grad »Slemenice«.

Na levi: Nekdanji grajski ribnik na Kravjaku.

Po Jurčičevih potih

(Ob 50letnici njegove smrti — Jurčičeve Zbrane spise je izdala Jugoslov. knjigarna v Ljubljani)

Ob izvihu Krke; zadaj cerkev sv. Kozme in Damijana, kjer je grobnica baronov Ravberjev, nekdanjih lastnikov gradu Roje (Rojinje) v gozdu nad Kravjacom.

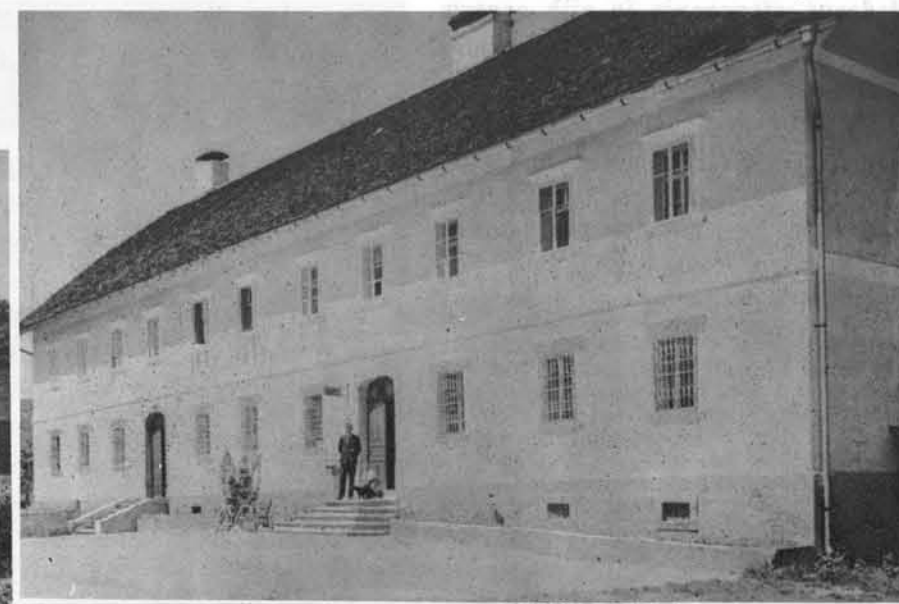
Zdravnik dr. Galič, ki ga je upodobil Jurčič v »Desetem bratu« kot zdravnika Vencija.

Staro občestno znamenje pri Muljavi, kjer se odceplja pot na Kravjak (Slemenice); tu je Kvas prvič srečal »Desetega brata«.

Kadarkoli preberemo kak lep roman ali povest, ki nas je s svojo vsebino prav ogrela, tedaj nas gotovo tudi zanima, kako je povest nastala, v katerih krajih se je godila in če so osebe, nastopajoče v povesti, tudi res kdaj živele; zanima nas sploh, koliko je resničnega v vsem in koliko je pisatelj dodal iz svoje domišljije, oziroma v koliko se je posluževal pesniške svobode. Toliko bolj nas seveda zanima vse to pri povestih in romanih kakor so Jurčičevi, ki jih še danes prav radi vsi prebiramo in posebno še preprosto ljudstvo, za katero so baš namenoma pisani »v domači besedi, v domačih mislih, na podlagi domačega življenja, da bi Slovenec vidil Slovenca v knjigi, kakor vidi svoj obraz v ogledalu... (Levstik)«. Zato stopamo s pričujočo zbirko fotografij v kraje, kjer se je odigravala večina Jurčičevih povesti tako n. pr. Jurij Kozjak, Domen, Deseti brat ter mnoge druge in za katerih pozorišče je opisoval v glavnem svoj domači kraj in njegovo bližnjo okolico. Seveda je ta zbirka slik dokaj nepopolna, ker manjka še marsikaj zanimivega. Izpopolni pa si jo lahko vsak, ki je pazno in z ljubeznijo prebiral Jurčiča ter ima priliko, da nekoliko poroma po oni lepi pokrajini med Krko, Stično in Višnjo goro, kjer bo na vsak korak srečeval mnogo zanimivosti: razvaline starih gradov, graščine in občestne krčme, cerkvice in stara znamenja, katera omenja Jurčič v svojih povestih in za katera nam je vzbudil zanimanje prav s tem, da je nanje navezal razne interesantne dogodivščine in zgodovinske reminiscence ali pa, da jih je v svojem — včasih romantičnem razpoloženju — obdal z nekako kopreno tajinstvenosti. Tako n. pr. stoji ob državni cesti, ki vodi iz Ljubljane preko Grosuplja proti Višnji gori in Novemu mestu, stara hiša pri Martancu, kjer je bila že od nekdaj pa do pred kratkim krčma in kjer sta bila — kakor nam je znano iz povesti o nezvesti grofinji v »Gradu Rojinje« — s Črtkovo pomočjo ujeta dva razbojnika, ki sta bila kmalu nato »v strašen vzgled vsem poštenim in nepoštenim ljudem« tudi obešena na višnjanskih vislicah; te so stale prav ob tej cesti kakih par sto metrov pred omenjeno krčmo, kjer sta tudi nesrečni višnjegorski kozel in gospodar njegov Lukež Drnjula prestala kazen, v katero ju je obsodil višnjanski Salamon — Flere Krivostegno. In če smo se že spomnili višnjegorskega kozla, se moramo, ko kmalu nato zagledamo še slavno mesto Višnjo goro, kako se stiska na prijaznem hribu, spomniti tudi nevhvaležnosti in zamerljivosti tega mesta, ki je bila neki tolika, da je moral prav oni, ki je z mičnimi historijami o nekem polžu in loncu pripomogel mestu do slave, se vedno podvizati če se je skozenj vozil v Ljubljano, proseč brata: »Anton, le hitro poženi, le-tu me sovražijo!« Malo pred Stično se košati ob cesti velika stavba »Fedrmanova graščina«, kjer je bil doma graščak Sova, stric Dolef in pa zdravnik Galič, katerega je naslikal Jurčič v »Desetem bratu« kot zdravnika Vencija. Po njem imajo

v hiši zdravniško omaro in majhen portret, ki ga je naslikal neki potujoči slikar. Imajo pa še tudi Domnovo puško in oni svečnik, s katerim je bil Domen pobit in katerega ni pustil oče sedanjega lastnika imeti v kaki sobi, češ, da se ga še kri drži. Greoč naprej proti Muljavi lahko vidiš v Gorenji vasi malo v bregu pod gozdom prav na onem mestu, kjer je nekoč stala Krjavljeva koč, drugo koč, ki pa — zvesta tradiciji — po svojem postanku in zunanosti zelo spominja na pravo Krjavljevo domovanje. In tudi Bučarjevi, kjer je Krjavelj »štatljivemu« konju navado odpravil, so še v Gorenji vasi. Toda ne samo stavbe in razne mrtve pričte tistih dni se dobe tam doli, nego tam vidiš tudi še očance, ki so taki kot ... »so dedje nam bili pred stotino let«, prave Oberščake, ki ti vedo povedati »njega dni« nekatero imenitno stvar. Prvi med njimi je gotovo Jurčičev brat Anton, ki hrani še v dobrem spominu one čase, ko je z bratom Jožetom lazil po raznih zidinah ter rad kaj pove o »stramkastem in spašenem« luskem Martinku — desetem bratu, o gradu Kravjaku (Slemenice) in o mladi, a belolasi grajski gospodični Johani (Manici). Marsikaj pa ve o gradu Kravjaku in takratnih razmerah povedati tudi originalni kmet Kaščar, ki si je preuredil nekdanjo grajsko kaščo za svojo hišo, a še največ ve o tem Skruinova Micka iz Vel. Črnelega, ki je v svojih mladih letih tamkaj služila. Kar zamakne se ta Micka ko govoriš z njo o onih časih; obraz se ji razjasni in pogled se ji upre v daljavo kakor bi preko hriba in hoste ugledala gradič in svoja mlada leta, ki jih je tam preživela. Lepo je bilo takrat, lepo! Grad je bil lep, vrt je bil lep in pred gradom tri lipe pod njimi pa miza in klopi. In gospodična Johana, o ta je bila lepa in dobra... s Paštajberjevim (Jurčičem) sta si bila dobra in rada sta se imela in tudi ljudje so že mislili in govorili, da se bosta vzela — pa ni bilo nič! Njen oče je prodal grad in odšli so proč. Čez dolgo let šele se je Johana zopet enkrat sama vrnila, obiskala Micko in šla z njo pogledat kako se je tam vse spremenilo. In res, kakšna izprememba! Od lepega gradu je ostal še en sam obraščeni zid, ki še danes štrli kot nagrobni spomenik pokopanim spominom in ki kot ugaslo oko starca grejočega se na soncu, strmi preko nizkega z brezami obraslega pobočja v tiho dolino pred seboj, kjer je še vse, kot je bilo: še ždi tam kot bela počivajoča ptička podružna cerkvice sv. Janeza z obzidanim pokopališčem in še se preko vse doline vije med vrhami in jelšami tih potoček. A nič več se ne odtrga tam od hriba nad Muljavo svetla senca Paštajberjevega študenta in nič več mu ne hiti nasproti grajska gospodična. Tudi grajski ribnik ne zrcali več jasnih slik mlade ljubezni in le visoki topoli se ogledujejo v njegovi gladini, ki od časa do časa vztrepetajo, kakor bi jo prešinil spomin in potemni kakor bi hotela zakriti tragično sliko o neizpolnjenih nadah, ki vstaja pred zamišljenimi očmi Jurčičevih častilcev.

Fedrmanova graščina v Hudem pri Stični, tu so bili doma originalni tipi za Jurčičevega graščaka Sova, strica Dolefa in zdravnika Vencija.

Spodaj: Kocmanova hiša na Muljavi, kamor je zahajal mladi Jurčič zimske večere.

Koča v Gorenji vasi pri Stični. Tu je stala nekoč druga podobna, last smolarja Krjavlja, ki ga je ovekovečil Jurčič v »Desetem bratu«.

Vhod v podzemljsko jamo nad izvirov Krke, kamor so se skrivali nekoč ljudje pred Turki. (Glej »Jurija Kozjaka«.)

Na desni: Del sobe v Fedrmanovi graščini, kjer se je vršil pobjoj med Domnom in njegovim očetom Sova.

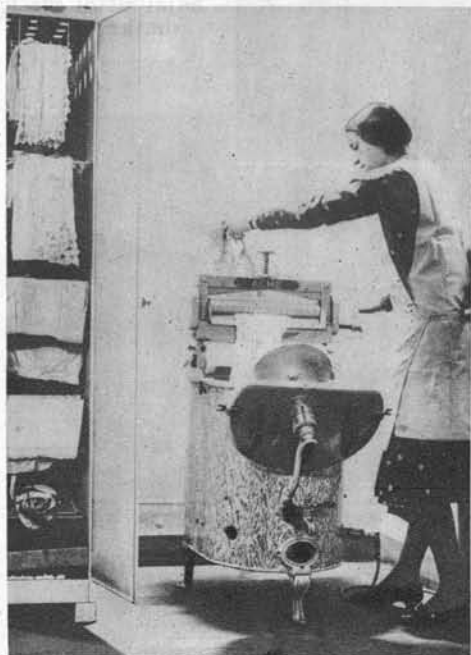

Moderna stanovanja in njih oprema

Ker je med vojno in prva povojna leta zastala vsa gradbena delavnost, je pa zato v zadnjih letih po vsem svetu silno oživela in tudi pri nas zidajo izredno veliko. Težke gospodarske prilike pa dandanes nikakor ne dovoljujejo nobene potrate, zato gre vse stremljenje arhitektov za tem, kako bi ustvarili čim udobnejše, higijeničnejše in praktične stanovanjske tipe, ki bi bili pa obenem tudi čim cenejši. Zlasti na praktičnost se polaga jako velika važnost, kajti žena mora žal pogosto tudi sama služiti kruh izven doma, kaj šele, da bi si mogla najeti posle. Dosegli so arhitekti v tem pogledu že izredno lepe uspehe, kar nam pričajo zlasti velike stanovanjske in stavbne razstave, ki jih prirejajo danes po vsem svetu. Posebno lepi in bogati sta bili letos v Berlinu in v Londonu, odkoder izvirajo tudi vse slike te serije.

Pri nas take razstave doslej še ni bilo, pač sta pa mlada in nadarjena arhitekta J. Mesar in I. Spinčič izdala pri Jugoslov. knjigarni izborno knjigo »Stanovanja«, iz katere se vsak, ki bi rad zidal ali pa obnovil svoje stanovanje, lahko izčrpno pouči o vseh pridobitvah moderne stavbne tehnike in kjer bo našel prav vse praktične napotke o zidavi in ureditvi svojega doma. Izvajanja ponazorjuje veliko število slik in črtežev. Do konca julija je mogoče kupiti to lepo delo za znižano ceno, zato ga vsem najtopleje priporočamo.

Spodaj: Zakurjeni pralni stroj s pripravo za ovijanje in sušilno omaro.

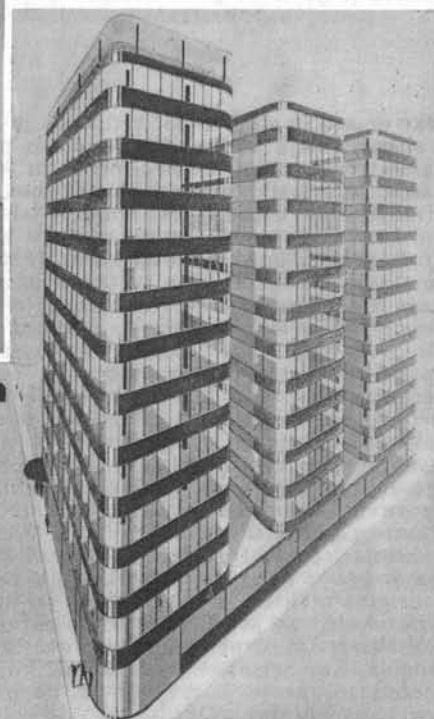
Model moderne »stanovanjske karsarne«, ki jih začenjajo graditi že po tujih industrijskih središčih.

Dvoploščno električno ognjišče, ki ga uvajajo zlasti v današnja majčkena stanovanja, v cevi, ki je na sliki odprta, lahko pečemo skoro vse.

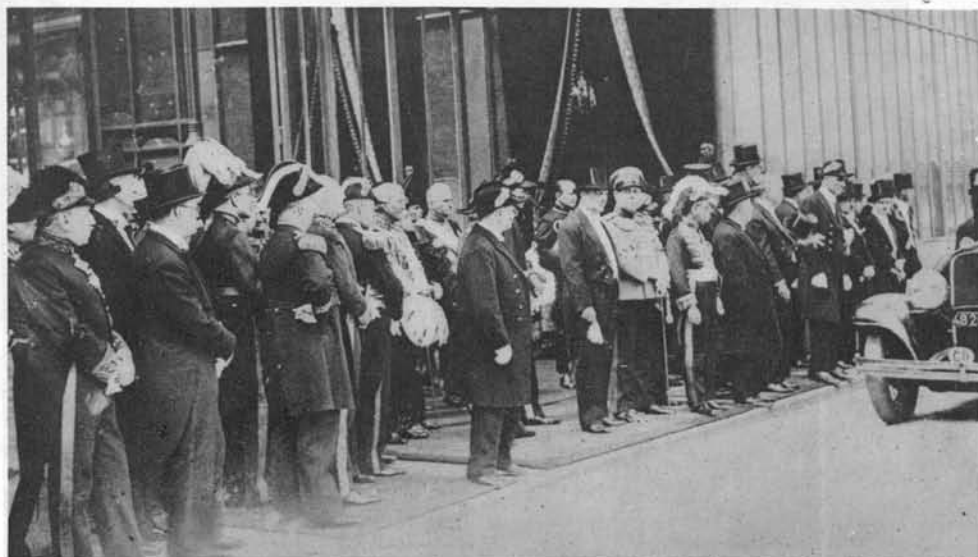
Spodaj na desni: Vila, zgrajena iz 3x4 velikih bakrenih plošč na berlinski stavbni razstavi; taka hiša ima baje jako mnogo prednosti.

Spodaj: Dvanajstnadstropni hotel iz stekla in kovine, ki ga gradijo v Chicagi in ki bo 20% cenejši kot iz dosedanjega stavbnega materijala.

Kuhalna vdolbina v najmanjših (enosobnih) stanovanjih brez posebne kuhinje. V vdolbini je dvoploščno električno ognjišče in omara za posodo.

Zbor poslanikov in veleposlanikov večine držav vsega sveta, ki ga je sprejel novi francoski predsednik Doumer kmalu po svojem nastopu. Poslaniki so mu prišli uradno čestitat k visoki izvolitvi. Zgornja slika nam kaže poslanike po sprejemu, ko zapuščajo Elysée.

Fašizem tudi na Angleškem? Angleški konservativni poslanec O. Locker-Lampson, ki je ustanovil posebno protikomunistično organizacijo z modrimi srajcami kot uniformo. Tako imamo sedaj poleg italijanskih črnih srajc, nemških rjavih, ruskih rdečih in kitajskih belih še angleške modre. Za fašizem na Angleškem sicer ni pravih tal, toda odpor proti komunistični agitaciji utegne biti jako močan.

Na desni: Belgijci slave 1500 letnico smrti svojega narodnega svetnika sv. Eleuterija. Sv. Eleuterij, rojen l. 456. v Tournai-u, je bil škof istotam in je umrl dne 30. junija l. 531. Proslavil se je zlasti z izpreobračanjem paganov. Spodnja slika nam kaže menihe samostana Blandain v Tournai-u, ki nesejo v slovesni procesiji relikvije svetnika po mestu.

Na levi: Razkošje velikih modernih pomorskih orjakov. Dvorana za odmor na novi angleški 42.000 tonski ladji »Empress of Britain«. Slično razkošnostjo so opremljeni tudi drugi prostori.

Spodaj: V Siamu slave začetek deževne dobe. V Siamu slave vsako leto slovesno začetek deževne dobe, to je začetek poljskega dela. Sam kraljev zastopnik izorje brazdo na njivi. Spodnja slika nam kaže letošnjega kraljevega zastopnika, ki gre orat.

Spodaj na levi: Veliko gasilno ladjo za gašenje ladij in obrežnih poslopij so nedavno stalno stacionirali v njujorškem pristanišču, kjer je že ponovno prišlo do velikih požarov ladij. Slika nam kaže veliko gasilno moč ladje.

Naši skavti

so odšli, kakor prejšnja leta, tudi letos na razne kraje na taborenje, kjer preživljajo počitnice na najlepši način. Tu objavljamo par slik s prejšnjih taborišč, v eni prihodnjih pa pokažemo letošnja taborenja.

Spodaj: Predlansko taborenje ob Boh. jezeru.

Predlanski tabor ljubljanskih skavtov na Omišlju

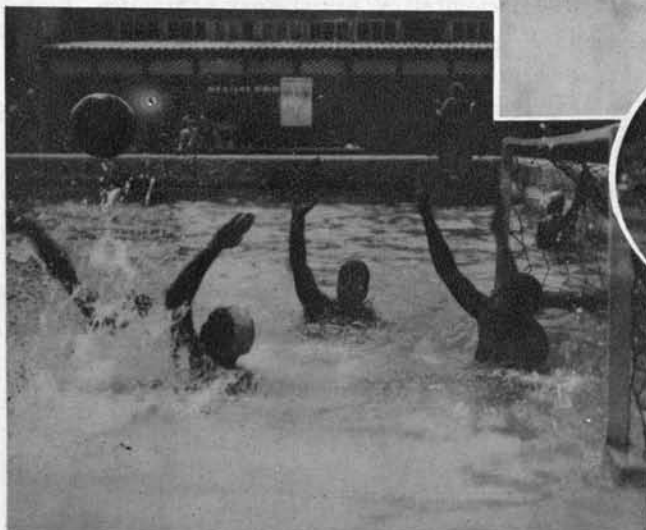

Na levi: Predlanski tabor ljubljanskih planink (skavtinj) v Bohinju (Foto Milčinski, Ljubljana)

Sportni vestnik

Prava letna sezona s plavalnimi prireditvami se kar ne more razviti. Še vedno prevladuje nogomet, kajti nov način tekmovanja po ligah je našim klubom kakor tudi nogometnemu sportu dosti koristil. Kljub temu smo pa imeli v torek, 7. in v sredo, 8. t. m., v gosteh plavalni klub iz Karlovca. Našo javnost je zanimal predvsem nastop waterpolo igralcev. Kajti ta igra v vodi pridobiva čedalje več pristašev. Poleti bo počasi popolnoma izpodrinila nogomet.

Na desni in spodaj prinašamo dve sliki iz waterpolo tekme Ilirija:KSU, ki je končala s 5:1 v korist domačih.

V krogu: Moment iz tekme Ilirija:Primorje, ki se je vršila 5. t. m. in končala z zmago Primorja v razmerju 4:1. Na desni spodaj: Jančigaj (Sinček) naš najboljši vratar, ki je veliko pripomogel Primorju s svojo sijajno igro do zmage.

